

Cambridge University Press

978-1-108-00641-5 - Grammatici Latini, Volume 6: Scriptores Artis Metricae

Edited by Heinrich Keil

Excerpt

[More information](#)

MARII VICTORINI

ARTIS GRAMMATICAE

LIBRI III

Cambridge University Press

978-1-108-00641-5 - Grammatici Latini, Volume 6: Scriptores Artis Metricae

Edited by Heinrich Keil

Excerpt

[More information](#)

A codex Palatinus 1753

a eiusdem codicis corrector antiquus

*a** eiusdem codicis corrector recentior

B codex Parisinus 7539

Val. codex Valentianus M. 6. 10 ex Palatino codice descriptus, cuius scriptura in iis quae in Palatini codicis scriptura correctata vel incerta sunt indicata est

ε editio princeps Ioachimi Camerarii Tubingae a. 1537

ω editio Basileensis Ioannis Sichardi a. 1527 de enuntiatione litterarum p. 38—42 ed. Gaisf. et de orthographia p. 7—29 ed. Gaisf.

ed. Sanctandr. editio (Commelini) apud Petrum Sanctandream a. 1584

MARIi VICTORINI

ARS GRAMMATICA

LIBER PRIMVS

DE

5 ORTHOGRAPHIA ET DE METRICA RATIONE

p. 2449. 50 P.

p. 1 G.

Artium grammaticarum scriptores quidam ab arte coeperunt, quidam a grammatica, quidam a definitione, quidam a voce, quidam a littera. ars, ut Aristoni placet, collectio est ex perceptionibus et exercitationibus ad aliquem finem vitae pertinens, id est generaliter omne quidquid certis praeceptis ad utilitatem nostram format animos. Aristoteles quo modo? *τέχνη ἐστὶ σύστημα ἐκ καταλήψεων συγγεγυμνασμένων πρὸς τι τέλος εὐχρηστον τῷ βίῳ συνουσῶν. nos qualiter? ars est summa rerum ratio comprehensarum atque exercitatarum ad aliquem vitae finem tendentium. huic arti quot contraria opponuntur? tria. quae? κακοτεχνία, ψευδοτεχνία, ματαιοτεχνία. grammatica autem ars quae est? spectativa orationis et poe-

6 Artium — a littera *schol. Dion. Thr. 730, 5* 12 Ars est summa *Diom. 421, 4*
 15 grammatica — poematos *schol. Dion. Thr. 607, 31.* grammatica — 4, 7 probare
Diom. 426, 13—31 Max. Victor. 1937

1 ...S GRAMMATICA MARIi VICTORINI... A INCIP ARS GRAMMATICA MARIi VICTORINI DOCTORIS EXIMIi Val. INCIPIT ARS GRAMMATICA VICTORINI MARI DE ORTOGRAFIA ET DE METRICA RATIONE B Ars grammatica Marii Victorini de metricis didascalicis 5 7 a grammatica B 5 a grammatica A 9 quicquid B quia A quod 5 10 Aristotelis definitio vel grammatici vel librorum culpa omissa est. sequitur deinde artis definitio postea vulgo recepta et a multis tradita: cf. *schol. Dionys. Thrac. p. 619* ὁ δὲ Ἀριστοτέλης οὕτως, τέχνη ἐστὶν ἕξις ὁδοῦ τοῦ συμφέροντος ποιητικῆ· ἕξις δ' ἐστὶ πρᾶγμα μόνιμον καὶ δυσκατάληπτον. οἱ δὲ σταικοὶ λέγουσι, τέχνη ἐστὶ σύστημα ἐκ καταλήψεων ἐμπειρία συγγεγυμνασμένων πρὸς τι τέλος εὐχρηστον τῶν ἐν τῷ βίῳ. *ib. p. 721* ὁ δὲ Ἀριστοτέλης, ἕξις ὁδοῦ τοῦ συμφέροντος ποιητικῆ· ἕξις δὲ ἐστὶ πρᾶγμα μόνιμον καὶ δυσκατάληπτον. ὁ δὲ τεχνικός οὕτως, τέχνη ἐστὶ σύστημα ἐγκαταλήψεων ἐγγεγυμνασμένων πρὸς τι τέλος εὐχρηστον τῶν ἐν τῷ βίῳ. TEXNH ETI CYSTHMA EK KATAΛHΨEYCY CYΓΓEΓYMNACMEYΩN ΠPOC TETOC (*corr.* ΤΕΛΟΣ) EYXPHCTON TΩI BΩI CYNOYCION A TEXNH ECTI CYCTHMA EK KATAΛHΨEYCY CYΓΓEΓYMNACMEYΩN ΠPOC ΤΕΛΟΣ EYXPHCTON TΩI BΩI CYNOYCION B τέχνη ἐστὶ σύστημα ἐκ καταλήψεων συγγεγυμνασμένων πρὸς τέλος εὐχρηστον τῷ βίῳ συντεινουσῶν 5 12 συνουσῶν] *fortasse* τεινουσῶν ratio] *dictio* AB 5 13 *fortasse* ad aliquam utilem vitae lineam 14 opponuntur B a 5 ponuntur A

1*

matos. haec quot modis discernitur? tribus. quibus? intellectu poetarum et recte loquendi scribendique ratione. huius plerique quot partes tradiderunt? duas. quas? *ἔξηγητικήν* || atque *ὀριστικήν*. quae est *ἔξηγητική*? quae enarrat. quae *ὀριστική*? quae definit. ut Varroni placet, ‘ars grammatica, quae a nobis litteratura dicitur, scientia est eorum quae a poetis historicis oratoribusque dicuntur ex parte maiore’. eius praecipua officia sunt quattuor, ut ipsi placet, scribere legere intellegere probare. ut Aristoni placet, ‘grammaticae est scientia poetas et historicos intellegere, formam praecipue loquendi ad rationem et consuetudinem dirigens’. ‘definitio est’, ut ait Cicero, ‘*oratio* quae quid sit de quo agitur ostendit quam brevissime’.

DE VOCE

Vox est aer ictus auditu percipibilis, quantum in ipso est. Graeci qualiter? *ἀήρ πεπληγμένος αἰσθητός ἀκοῆς, ὅσον ἐφ’ ἑαυτῷ ἔστιν*. vocis formae sunt duae, articulata et confusa. articulata est quae audita intellegitur et scribitur et ideo a plerisque explanata, a non nullis intellegibilis dicitur. hanc Graeci quid appellant? *ἐναρθρον φωνήν*. huius autem species quot sunt? duae. quae? nam aut musica est, quae tibiis vel tuba redditur aut quolibet organo, aut communis, qua promiscue omnes utuntur. confusa autem est quae nihil aliud quam simplicem vocis sonum emittit, ut est equi hinnitus, anguis sibilus, plausus, stridor et cetera his similia. alii eam quae dicitur in usu articularis litteralem dixerunt, ut nomina verba adverbia et ceteras partes orationis. omne autem explanatarum || vocum initium et individua vox est littera, ex qua articulata vox existit et in quam ultimam resolvitur, unde consequens est ut de littera dicamus. sed prius est ut elementum et dictionem et orationem definiamus. elementum

9 definitio *Diom.* 420, 25 26 elementum — 5, 2 resolvitur *Diom.* 421, 17 *Dosit.* 12, 3 *Prob.* *instit.* 48, 33 *Serg.* *explan.* in *Don.* 487, 11. 15 *schol.* *Dion. Thr.* 773, 11

3 quae est *ΕΞΗΓΗΤΙΚΗΝ B* 4 quae *ΟΠΙΚΤΙΚΗΝ A* quae *ΟΠΙΚΤΙΚΗΝ B* definitur *B* *Varronis definitionem non satis accurate a Victorino indicatam esse animadvertit Lelrsius Herod. script. tria p. 437. ad primum librum disciplinarum de grammatica eam retulerunt Ritschelii quest. Varron. p. 7 et Wilmannsius de Varr. libr. gramm. p. 101. 208* 5 eorum om. *AB* ζ, add. *Scaliger in Varron. fragm. p. 19: cf. Dion. Thr. p. 629, 2* 9 loquendi bis scriptum, sed priore loco deletum est in *A* 10 Cicero] *orat.* 33, 116 oratio om. *AB* ζ 20 simplicem] simplex *B* 24 et in quam] in quae *B* in quae *A* ζ 25 sed prius est ut elementum et dictionem et orationem (rationem *Val.*) definiamus (definiamus om. *Val.*) elementum est uniuscuiusque rei initium dictio figura significantium uocum aut a quo initium sumit incrementum et in quae (in quod *Val.*) resolvitur oratio est dictio significantium uel compositio dictionum significantium consumans (*consumans Val.*) unam sententiam *B Val.* sed prius est ut elementum | *nē definiamus. elementum est eū... | *figura significantium uocum aut a... | *rementum et in quae resolvitur oratio es... | *uel compositio dictionum significantium cons... | unam sententiam *paucis litteris in fine versuam, pluribus in initio lucina membranarum deletis A* sed prius est, ut elementum atque orationem definiamus. elementum est cuius est littera minima figura significantium uo-

p. 2452 F.

p. 3. 4 G.

est unius cuiusque rei initium, a quo sumitur incrementum et in quod resolvitur: dictio est figura significantium vocum: oratio est dictio significans vel compositio dictionum significantium consummans unam sententiam. |

DE LITTERIS

5 Littera est vox simplex una figura notabilis. litteram quidam quid putant dictam? quasi legiteram. quare? quia legenti iter praebeat. quidam quid dixerunt? leviteram. quare? quia levat ut iteretur, id est delectat, iterum ut scribatur. vox simplex quare? ideo quia eius vocis quae *ἔναρθρος* a Graecis dicta est sub significationem aliquam venit, [vel ut
10 minima pars] ideoque a non nullis nota vocis articulatae dicta est. una figura notabilis quare? ideo quia una quaeque littera suam figuram habet. nam syllabae pluribus figuris, id est litteris, notantur, nisi cum vocales vice syllabarum funguntur.

[Nam] accidunt uni cuique litterae nomen figura potestas. nomen est
15 quo appellatur, figura qua notatur, potestas qua valet. litterarum aliae sunt vocales, aliae consonantes. vocales sunt quae per se proferuntur et per se syllabam || faciunt. sunt autem numero quinque, a e i o u. harum duae, i et u, transeunt in consonantium potestatem, cum aut ipsae inter se geminantur aut cum aliis vocalibus iunguntur, ut Iuno vates. conso-
20 nantium vero est species duplex: sunt enim aliae semivocales, aliae mutae. semivocales sunt quae per se quidem proferuntur, sed per se syllabam non faciunt. sunt autem numero septem, f l m n r s x. ex his una duplex littera, x: constat enim aut ex g et s, ut rex regis, aut ex c et s, ut pix picis; ideoque haec littera a quibusdam negatur. mutae sunt autem
25 quae neque per se proferri possunt nec per se syllabam faciunt. sunt autem numero novem, b c d g h k p q t. ex his supervacuae quibusdam videntur k et q, quia c littera harum locum possit implere. h quoque adspirationis notam, non litteram existimamus. y et z propter graeca nomina admittimus.

30 Littera est humanae vocis pars. litterae romanae ad imitationem graecarum factae. novas etiam habent, ut h q v. item superfluas quas-

2 oratio — sententiam *Diom. 300, 18 Dion. Thr. 634, 3 schol. Dion. Thr. 540, 8* 14 accidunt uni cuique litterae — 29 admittimus *Charis. 7—8, 20 Dosith. 12, 5—13, 3 Max. Victor. 1944 Diom. 121 Don. 367*

cum, aut a quo unumquodque sumit incrementum, et in quod resolvitur. oratio est ordinatio vel compositio dictionum significantium continuam sententiam § 5 quid deletum est in B, om. § 6 quare quia quod legenti deletio quia B. fortasse quare? quia legitur vel quod legenti iter praebeat: cf. *Diom. p. 121, 26* quidam quid dixerunt A quidam quid' (h. e. quidem) dixerunt B quidam dixerunt § 9 vel ut minima pars ex vulgari apud grammaticos definitione litterae (*Diom. p. 121, 15 Don. p. 367, 9*) addita esse videntur 11 quare om. A B § 17 numero om. A B § 27 littera om. A, add. a 28 non litteram admittimus sed aestimamus A B 31 fortasse ut f h q v, si modo quae de f littera leguntur 6, 4 ab ipso Victorino scripta, non ab interpolatore addita sunt

dam videntur retinere, x et k et q: nam y et z propter graeca nomina additae sunt. nec dubitatur his litteris omnibus | absque sola v remotis latinae linguae reliquas XVII posse satisfacere. nam pro h adspirationis nota, ut Graeci faciunt, poni posset: f etiam p et eadem adspiratione compleretur nihilo minus. pro k et q c littera facillime haberetur. x autem 5 per c et s possemus scribere. * sic et z, si modo latino sermoni necessaria esset, per d et s litteras faceremus. sed ut omnes quae usui traditae sunt recipiamus, sunt XXIII. ex his aliae sunt vocales, ut supra diximus, aliae consonantes, aliae mutae. vocales sunt quae plenam vocem proferunt, || per quas etiam separatas syllabas fieri volunt. sunt autem 10 numero sex, a e i o u y. harum nulla natura littera longa aut brevis est, sed omnes uno modo, si corripuntur, breves, si producuntur, longae sunt, ac praecipue e et o, quae bifformes dicuntur, quia pro binis graecis apud nos ponuntur. residuae autem litterae omnes consonantes sunt XVII, b c d f g h k l m n p q r s t x z. hae dividuntur in partes duas: aliae 15 enim sunt semivocales, aliae mutae. semivocales sunt quae partem quandam vocis incipiunt, sed implere non possunt, et sunt VIII, f l m n r s x z. ex his immutabiles III, l m n r, dictae sunt, quia in masculinis et femininis nominibus per nominativum casum positae in omnibus declinationibus manent nec mutantur. eadem autem liquidae dicuntur, quando hae solae 20 inter consonantem et vocalem immissae non asperum sonum faciunt, ut clamor Tmolus † consul Africa. item ex isdem semivocalibus duplices sunt duae, x et z: singulae enim in metrica ratione pro duabus consonantibus valent. residuae semivocalium sunt f et s. ex quibus f quidam errantes duplicem dicunt, quia ex p et h composita videatur. sed quando 25

3 nam pro h, adspirationis nota, ut Graeci faciunt, poni posset f, et eadem adspiratione compleretur. nihilominus pro k *G. I. Vossius de art. gramm. I. 26 p. 102. f litteram p et h litteris exprimi posse indicatum est infra 25 Priscian. l. I. p. 11, 9. 19, 8 Diom. p. 423, 8 Pomp. p. 239, 11* 4 etiam] et *AB 5* 6 lacunam qua adnotatio de y littera excidit indicavi 7 omnis *A* 10 volunt — 9, 7 natus nosco in *A* unius schedae defectu perierunt. ante quem defectum duo capita de orthographia (p. 7—29 ed. Gaisf.) et de enuntiatione litterarum (p. 38—42 ed. Gaisf.) in editione Basileensi a. 1527 (w) edita erant ita, DE ENVNTIATIONE LITERARVM VICTORINI AFRI Placuit autem — uocabula recipiemus. FINIS. EIVSDEM VICTORINI AFRI de Orthographia liber, ex codice Laurissensi. Nunc quoniam — forus autem status tam in foro, quam in naui et torculari. Victorini Afri Orthographiae FINIS. hanc editionem secutus Camerarius transposita ea parte quae est de enuntiatione litterarum et omnis verbis volunt sunt autem numero sex — 7, 33 labor honor reliqua ita supplevit et edidit in 5, separatas syllabas fieri contingit. consonantes quae nunc praepositae nunc subiunctae uocalibus consonant, mutae, quae neque proferri per se possunt, neque syllabam facere. DE ENVNTIATIONE LITERARVM. Placuit autem p. 38 ed. Gaisf. — p. 42 recipiemus. DE ORTHOGRAPHIA. Nunc quoniam res admonuit p. 7 ed. Gaisf. — p. 38 DE SYLLABARVM NATVRA et connexione. Sed ut ad propositum nobis redeam p. 42 ed. Gaisf. sqq. ex Parisino codice Gaisfordius ea quae in editis exemplaribus omissa erant addidit et genuinum verborum ordinem restituit. in iis quae in *A* perierunt integram discrepantiam codicis Valentiniani adscripsi 11 y] s Val. 12 corripiantur *B* Val. 22 consul] Gnaeus *L. Müllerus, quod habet Terentianus 1234.* item subiungitur mutis, ut Cnidius Potnias *Diomedes p. 425, 11,* item subiungitur et consonantibus, ut Cnidius Cythnius *Dositheus p. 14, 16,* tertia uda sic videtur posse g mutam sequi, Graia verba quando in usum sermo noster suscipit, Gnosios si dicere arcus, insulam aut Gnidum velis *Terentianus 890* 25 quia ex p Val. quod ex p *B*

Cambridge University Press

978-1-108-00641-5 - Grammatici Latini, Volume 6: Scriptores Artis Metricae

Edited by Heinrich Keil

Excerpt

[More information](#)

ART. GRAM. LIB. I 3, 11 — 4, 1

7

p. 2456 P.

p. 5–7 G.

in pedibus duarum consonantium virtutem non habet, duplex non est. s autem vocatur facilis, quando plurimis consonantium iuncta in syllabarum sono miscetur. mutae sunt quae nullius vocis sonum separatim faciunt, et sunt VIII, b c d g h k p q t. ex his h vocatur infirma, quia in 5 metris plerumque despicitur nec consonantis tenet locum, ut 'saevus Achilles', quod idcirco sic est, quia c et h unius consonantis graecae loco habetur. k autem dicitur monophonos, || quia nulli vocali iungitur nisi soli a brevi, et hoc ita ut ab ea pars orationis incipiat; aliter autem non recte scribitur. item vocantur spiritales tres, c p t, quia his h littera 10 subiecta inserit spiritum, ut Chiron Philon Thoas; et ideo residuae b d g q nominantur rigidae, quia nullam earum eadem h ad recipiendam adspirationem flectat. quod contingit omnibus semivocalibus absque sola r; sed ea plurimum in peregrinis nominibus adspiratur. addita autem fuerat a veteribus non frustra velut F, quam musici digamma vocant. sed pro 15 hac iam v litteram scribimus; atque ita fit ut eadem nunc [u] vocalis sit, ut unus, nunc consonans, ut vivus. sic et i nunc vocalis est, ut Iris, nunc consonans, ut ieiunus. finitivae litterae masculinorum nominum sunt septem, a l n o r s x, ut Sylla sal pecten Cato Hector deus felix; femininorum vero latinorum sunt sex, a n o r s x, ut Roma aspergen virgo 20 mulier salus nix, et in atticis nominibus m, ut Glycerium. in neutris autem sunt septem, e l m n r s x, ut pingue tribunal scamnum lumen marmor nemus audax. * b consonans muta rigida, c consonans muta spiritalis, d consonans [hasta] muta rigida, e vocalis biformis, f consonans semivocalis apud quosdam duplex, g consonans muta rigida, h consonans 25 muta infirma, i vocalis interdum consonans, k consonans muta monophonos, l consonans semivocalis immutabilis, m consonans semivocalis immutabilis, n consonans semivocalis immutabilis, o vocalis biformis, p consonans muta spiritalis, || q consonans muta rigida, r consonans semivocalis immutabilis, s consonans semivocalis facilis, t consonans muta spiritalis, 30 v vocalis interdum consonans, x consonans semivocalis duplex, y vocalis graeca, z consonans semivocalis graeca duplex. r et s litterae apud antiquos communem potestatem habebant, arbos labos honos, nunc arbor labor honor. |

DE ORTHOGRAPHIA

3. Nunc quoniam res admonuit, non absurdum videtur de orthographia paucis scribere vel analogia. erit itaque in principio dicendum, quem ad modum antiqui scripserint, debinc quid nunc debeamus observare.

4 b c d h k q p t *Val.* b c d h k q p t y *expuncto, ut videtur, y B* 5 in metricis *B Val.* 6 quod idcirco *Val.* quae idcirco *B* 12 quod contigit *B* quia contigit *Val.* 13 adspirat *B Val.* 14 sed pro hac a ut u litteram *B Val.* 19 septem a n o r s x m ut roma — nominibus ut glycerium *B Val.* aspergen *Val.* aspergen *B* 22 lacunam qua a litterae depono excidit indicavi 32 habebant *corr. al. man., ut videtur, habebunt Val.* 37 quod *corr. quid Val.*

Consonantes litteras non geminabant, ut in his, Annii Lucullus Marcellus Memmius, et ceteris his similibus, sed supra litteram quam geminari oportebat [scilicet] siclicum [im]ponebant, cuius figura haec est Λ, idque erat signum geminandi, sicut apparet in multis adhuc veteribus ita scriptis libris. iidem voces quae pressiore sono eduntur, ausus causa 5 fusus || odiosus, per duo s scribebant, aussus. iuxta autem non ponebant cm: inde nec Alcmenam dicebant nec Tecmessam, sed Alcumenam et *Tecumesam*; inde Alcumeo et Alcumena et *Tecumesa* tragoediae, donec Iulius Caesar, qui Vopiscus et Strabo et Sesquiculus dictus est, primus Tecmessam inscripsit tragoediam suam, et *ita* in scena pronuntiari iussit. 10 Accius vero cum scriberet † anguis anguies angules imponebat. idem nec z litteram nec y in libros suos rettulit, quod ante fecerant Naevius et Livius; et cum longa syllaba scribenda esset, duas vocales ponebat, praeterquam quae in i litteram incideret: hanc enim per e et i scribebat. Gn. Pompeius Magnus et dicebat kadamitatem pro calamitate. 15 Nigidius Figulus in commentariis suis nec k posuit nec q nec x. idem

1 Consonantes litteras p. 9, 22. *Fest.* 355, 1 *Quintil.* I 7, 14 6 iuxta autem non ponebant cm p. 9, 20 11 Accius vero p. 16, 4, 19, 11

2 Marcellus *B marcus Val.*, om. ω 5. an Arrius? *Fest.* 355, 4 antiqui nec mutas nec semivocales litteras geminabant, ut fit in Ennio Arrio Annio 2 cetera his similia *B Val.* ω 5 3 *notam sicilici om. Val.* ω 5, *add. B* 4 idque *B* ideoq: et in marg. id. q. *Val.* quod ω 5 5 idem *B Val.* eduntur ω 5 educuntur *B Val.* 7 inde nec *Ritschelii mus. rhen. VIII (a. 1853) p. 476* deinde nec *B Val.* ω 5 nec tecumсам (tecumusam *B*) sed alcumenam inde alcumeneo et alcumena tragoediae *B Val.* ω nec Tecmesam, sed Alcumenam: inde Alcumeo et Alcumena tragoediae 5 nec Tecmessam, sed Alcumenam et Tecmessam: inde Alcumeo (vel inde de Alcumeone) et Tecumessa tragoediae *Ritschelii* 8 Alcumeo *defendit Ribbeckius Jahrb. f. Philol. a. 1858 p. 192* 9 qui et Vopiscus *Ritschelii* strabo et sesquiculus *B Val.* Strabo qui et Sesquiculus ω 5 Strabo qui et sesquiculus *I. A. Fabricii bibl. graec. IV p. 577 ed. Harl.* primus de tecumusam scripsit *B Val.* primus de Tecumesa scripsit ω primus de Tecumesa scripsit 5 10 tragoediam *Val.* ita om. *B. Val.* ω 5 11 actius *B* cum scriberet anguis, anguies imponebat ω cum scriberet anguis, anguies imponebat 5 cum scriberet angulus, angulus ponebat *Ritschelii de miliario Popiliano (Bonnae a. 1852) p. 23* cum scriberet anguis anguies, agma interponebat *Gulielmus Schady de Marii Victorini libri I capite IV (Bonnae a. 1868) p. 16 auctore Usenero coll. Priscian. l. I p. 30, 12. retinui codicum scripturam ab excerpto corruptam. sententia autem grammatici ita restitui poterat*, Accius vero, cum scriberet anguis, non anguis, et angulus, non angulus, ng non ponebat idem] item *ed. Sanctandr.* idem nec z litteram nec y in libro suo rettulit quia quae ante fecerant naevius et livius cum longa syllaba scribenda esset duas vocales ponebant praeterquam quae in i litteram inciderant hanc enim per e et i scribebant *B Val.* ω 5 idem nec z litteram nec y in libros suos rettulit, quamquam id (vel illud) ante fecerant Naevius et Livius; et cum longa syllaba scribenda esset, duas vocales ponebat, praeterquam quae in i litteram inciderent: hanc enim per e et i scribebat *Ritschelii l. c.* idem nec z litteram nec y in libros suos rettulit, quod ante fecerant Naevius et Livius, cum longa syllaba scribenda esset, duas vocales ponebat, praeterquam quae in i litteram inciderant: hanc enim per e et i scribebant *Schady l. c. quod in ea scriptura, quam ipse cum Ritschelii secutus sum, y littera Livio et Naevio tribuitur, negligentiae grammatici dari potest. rectius tamen nec z litteram nec x scribi puto, ut Nigidius, qui in libris suis x littera non est usus antiquitatem sequens p. 21, 3 Accii exemplum secutus sit* 15 et scribebant et dicebant ω 5 pro calamitate *B* pro calamitatem *Val.* ω 5

p. 2456. 57 P.

p. 8. 9 G.

h non esse litteram, sed notam adspirationis tradidit. Licinius Calvus q littera non est usus. consultum senati ipse scripsit, et ad C. Caesarem senatus consultum. idem optimus maximus scripsit, non ut nos per u litteram. divus Augustus genetivo casu huius domos meae per o, non
 5 ut nos per u litteram scripsit. Messala, Brutus, Agrippa pro sumus
 10 *scripserunt. quaedam* nos paucioribus litteris scribimus, quam antiqui scribebant, ut narus navus natus nosco. nam illi has voces et similes istis g anteposita scribebant; cuius consuetudinis nos | vestigia retinemus, cum scribimus ignarus cognatus ignavus || cognosco. nec solum
 15 litteras eximimus, sed voces quoque ipsas commutamus, ut cum dicitur nemo et nullus, ex quibus prior vox ad homines solos pertinet [nemo]. quorum genetivum casum aliter quam nos veteres extulerunt: nemini enim et nulli dixerunt. item †ad bonae fruges quoque, nos bonae frugi, quamvis nullum nomen singulare latinum per omnia genera numerosque
 20 omnes et per *omnes* casus i littera terminetur, tamen omissa parte eius solum frugi scribimus. sed nos nunc et adventum et apud per d potius quam per r scribamus, arventum et apur, et linguam per l potius quam per d, *et* praesidium per d potius quam per l. hactenus autem et hodie, non, ut antiqui, hactenus *et* hocedie: et illic potius quam illice: et pro
 25 lavabro potius labrum: simul, non semol: et Alcmenam quam Alcumenam, Alceonem quam Alcumeonem, Tecmessam potius quam interposita u Tecumessam. et ubi duarum consonantium sonus percutiet aures, ut in sabbatis saccis effert effugit * fallit gallus vallis macellum nullus pallium Pallas, per duo l, sicut per duo n annum Cinnam et similia; sic et per

11 nemo *Fest.* 162, 1 *Charis* 96, 15 13 bonae frugi *Charis.* 105, 1 17 arventum *Prisc.* 1 35, 2 apur *Paul. exc. Fest.* 26, 5 linguam *p.* 26, 1 20 Alcmenam *p.* 8, 7 22 et ubi duarum consonantium *p.* 7, 1

2 consultum senati *Val.* ω § consultum senatus *B* consultum senatus *coniecit Gaisfordius coll. Charis. p. 143, 12. malim* consultum senati idem saepe scripsit et ad C. Caesarem senatus consultum 4 divus Augustus] *Sueton. Aug. 87* item simus pro sumus et domos (domuos *Ritschelius de Aletinatium titulo Bonnae a. 1852 p. 7*) huius domuos meae per uo, non ut nos per u *Ritschelius l. c.* 5 messala brutus *B* ω § mensalibratur *Val.* 6 scripserunt quaedam *om. B Val.* ω § 7 nam illi *B Val.* . . . illi *paucis litteris in initio paginae abscisis A* et illi ω § 10 cum dicatur *AB* ω § 11 pertinet ne homo *Schady p. 41 coll. Fest. p. 162* 13 item bonae frugis quoque, nos bonae frugi, quamvis ω §. *fortasse* item a bona fruge bonae frugi, quod nos, quamvis *vel* item bonae frugi dixerunt pro bonae frugis: nos quoque, quamvis. *nam hoc voluisse videtur Victorinus, veteres genetivo casu bonae frugi dixisse, sicut nemini pro neminis dictum esse voluit, inde mansisse ut vulgo dicretur* frugi
 15 omnes *posteriore loco om. AB* ω § tamen] tantum *AB* ω § 16 per d potius quam per t scribamus atventum et apur § 18 et ante praesidium *om. AB* ω § 19 ut antiqui hactenus hocedie *AB* ω ut antiqui hactenus hocedie § ut antiqui hactenus hocedie *Bergkiius Zeitschr. f. AW 1850 p. 328* et ill potius quam illo *AB* ω et illum potius quam illo *Val.* et illic potius quam illo §. *an* et illi potius quam olli? 20 potius ante labrum in marg. *A, om.* ω § simul non semol *Bergkiius l. c.* simul non semel *AB* ω § 21 Tecumessam] tecumesam *corr. tecumessam A* 22 auris *A* 23 lacuna quam indicavi haec fere exciderunt, bis scribendae sunt consonantes, item 24 cynnam *B*

duo p apparatus lappam, per duo r Arruntium barrum currit ferrum, item per duo s assiduum Cassium fessum, et per duo t Attius Vettius et similia. nam ut color oculorum iudicio, sapor palati, odor narium dinoscitur, ita sonus aurium arbitrio subiectus est. clarorum autem virorum, quos supra nominavi, consuetudinem in libris reperire possumus eorum. 5

Sacratum debet scribi, non secratum: sacratum autem in compositione consecratum facit, per s et e, non per s et a. sic et castus facit || incestum, non incastum. promiscuus etiam promiscue facit, non promisece (u enim perduci non debet), sicut assiduus assidue facit.

Quot, quotiens numerum significamus, per t, non per d scribendum 10 erit, ut tot quot. sic et quotiens praepositio erit ad, per d, ut 'ad mortem si te fors' et 'ad quem sic roseo'; | si erit autem coniunctio, per t, ut 'at regina gravi'. antiqui pro sed scribebant sedum; nostra aetas partem litterarum in eo reservavit, partem brevitatis gratia ex eo detraxit, nullam immutavit; et ideo nos per d sed quam per t set scribamus. 15

Nomina quae singulari nominativo casu in us litteris terminantur, ut Atticus Brutus et similia, genetivo casu una recepta i littera declinabuntur et scribentur, non per duo i, ut Attici Bruti. quae autem nominativo i litteram habuerint, ut Gellius Furnius, genetivo geminare debent i, ut 20 Gellii Furnii.

Voster vortit et similia per e, non per o, scribere debemus. has igitur voces et similes istis * itemque agendum caedendum capiendum faciendum per e potius quam per u, sicut acerrimus existimat || extimus intimus maximus minimus manipretium sonipes per i quam per u. 25

Quae voces z litterae sonum exigunt, eas per z sine ulla haesitatione

10 Quot *Vel. Long. 2230 Cassiod. 2291* 11 ad *Quint. I 7, 5 Vel. Long. 2230 Cap. 2241* 13 sed *Charis. 112, 5 Ter. Scaur. 2251 Cassiod. 2253 Vel. Long. 2231* 22 voster *Quint. I 7 25 Charis. 193, 5 Cassiod. 2283* 25 per i quam per u p. 19, 22 *Quint. I 7, 21 Vel. Long. 2216. 2228. 2235 Ter. Scaur. 2259 Cassiod. 2284*

1 barrum] uarrum AB ω § 2 Vettius] uattius AB ω § 6 non secratum B non secratum deleta postea littera superscripta A non secretum Val. 8 promiscuus] promiscua ω § 9 perduci non debet coniecit Gaisfordius produci debet AB ω § perduci debet *Camerarius* 10 Quot om. AB ω § 11 praepositio erit ad ut A ω § praepositio si erit ad per d ut B ad mortem] *Verg. Aen. XII 41* 12 ad quem, *Verg. Aen. VIII 5* autem] at (h. e. autem) A at B 13 at regina] *Verg. Aen. VIII 1* antiqui pro sed scribebant sedum nostra aetas B antiqui pro sed set scribebant sed cum nostra aetas A ω § antiqui pro sed sedum scribebant: sed cum nostra aetas *Camerarius* 14 reservavit § 15 detraxit, nonnullam immutavit ω detraxerit, nonnullam immutauerit § et nos per sed quam per set scribamus AB ω § 25 manipretium Val. ma. . . praetium superscripto recenti manu nibus A u unus praetium B manibus praetium ω § 26 aestimatione A superscr. haesitatione u